

Dokument nr. 8:49

(1999-2000)

Forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen og Øyvind Vaksdal om lov om endring i lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) slik at den ikke gjelder klimagassen CO₂

Til Odelstinget

Innledning

Den nåværende forurensningslov opprinnelig fra 1981 har i § 6 første ledd nr. 1 en generell henvisning til at gassutslipp til luft ansees å omfattes av forurensningsbegrepet. Spørsmålet om også karbondioksid (CO₂) skulle omfattes av begrepet gass i forurensningsloven ble i realiteten fastsatt av regjeringen Jagland som henviste utslippssøknader også om CO₂ til behandling i Statens forurensningstilsyn i henhold til bestemmelsene i forurensningslovverket. Dette ble gjort på tross av at CO₂-utslipp ikke er til skade verken for mennesker, dyr, planter eller noen former for liv. Denne beslutning har festet seg grundig og medfører i dag at fornuftige industrielle prosjekter som bygging av gasskraftverk ikke kan gjennomføres. Forslagsstillerne er av den oppfatning at utslipp av CO₂ ikke hører hjemme i forurensningsproblematikken og fremmer derfor forslag om å ta utslipp av CO₂ ut av forurensningsloven.

Bakgrunn

Grunnstoffet karbon er basis for alt liv, og karbondioksid (CO₂) er grunnlaget for fotosyntesen og dermed for all biologisk primærproduksjon. Tidlig i jordens geologiske historie var konsentrasjonen av CO₂ i atmosfæren rundt ett tusen ganger høyere enn i dag. Samtidig var solstråling som jorden mottok, bare tre fjerdedeler av dagens. Jorden var imidlertid tilstrekkelig langt fra solen til at vann kunne forekomme på overflaten. CO₂ ble oppløst i vannet, og etter hvert som liv oppstod - opptatt i organiske vev, noe som i sin tur førte til sedimentering. Det meste av dette karbonet er i dag bundet i karbonatsedimenter og som organisk karbon i jordskorpen. Resten finnes oppløst i havet, i biosfæren, det vil si i dyr og planter, i fossile avleiringer som kull, olje og gass, og i atmosfæren.

Karbondioksid inngår som en naturlig del av ha-

vet og atmosfæren i et kretsløp som består av fotosyntese i planter, biologisk virksomhet som pusting hos mennesker og dyr og ulike fysiske og kjemiske prosesser. Havet antas nå å inneholde femti ganger så mye CO₂ som atmosfæren.

Det er ikke påvist at CO₂ skader dyr eller folks helse, i motsetning til for eksempel støv og nitrogen- og svovelforbindelser. På denne bakgrunn er det også misvisende å karakterisere utslipp av CO₂ som en forurensning av atmosfæren, slik enkelte kilder fremstiller saken.

CO₂ regnes som den viktigste drivhusgassen. Den er blitt tillagt 70 pst. av den menneskeskapte delen av drivhuseffekten siden industrialiseringen tok til.

De viktigste gassene i atmosfæren er nitrogen og oksygen. I dag antas atmosfæren å bestå av ca. 0,035 pst. CO₂. Andelen er blitt anslått til 0,028 pst. i tiden før den industrielle revolusjon. Atmosfæren består hovedsakelig av nitrogen, oksygen og argon, med henholdsvis 75,5 pst., 23,14 pst. og 0,93 pst. Vann-damp er den dominerende klimagassen. Innholdet varierer mellom 0 og 2 pst. av atmosfæren fordi luftfuktigheten er en variabel størrelse.

Det menneskelige bidrag fra økonomisk aktivitet til utslipp av karbon er anslått til ca. 7 milliarder tonn årlig, mot et samlet utslipp i overkant av 200 milliarder tonn årlig.

De klimamodellene som brukes til å utpeke CO₂ som et stort problem, kan ikke forklare kjente historiske forhold, som det varme klimaet i Nord-Europa i høymiddelalderen eller «den lille istiden» på 1600- og 1700-tallet. Derfor har disse modellene også liten evne til å forutsi fremtidens klima.

Etter mange års intens forskning er det ennå ikke funnet noe bevis for at menneskenes virksomhet påvirker klimaet. I stedet rettes oppmerksomheten mot solens aktivitet. Uansett bidrar menneskenes virksomhet med bare ca. 3 pst. av utslippene av CO₂.

En økning i temperaturen er påvist i tiden 1880-1940 og siden 1970. Her søker vi en forklaring. Det mest nærliggende er å vise til veksten i atmosfærens innhold av CO₂ i samme periode. Det er uomtvistet at CO₂ kan holde på varme og dermed bidra til et varmere klima. Denne forklaringen støtter imidlertid på noen viktige problemer. Den observerte økningen i temperatur fant i det vesentlige sted før 1940, altså før den store veksten i utslippene av CO₂.

Dessuten har økningen i temperatur vært forholdsvis liten i forhold til veksten i atmosfærens innhold av CO₂. Dette tyder på at årsakssammenhengen mellom utslipp av CO₂ og klodens temperatur i beste fall er komplisert og at andre faktorer også kan ha betydning. Her står teorier mot hverandre og det kommer stadig nye forskningsresultater inn i debatten.

Innsigelsene mot en enkel sammenheng mellom utslipp av CO₂ og en stigning i klodens temperatur bygger blant annet på vår mangelfulle innsikt i spillet mellom atmosfæren og havet, ikke minst havets evne til å ta opp CO₂ og i skydekkets betydning. Noen skyer kan holde på varmen, mens andre reflekterer varmen bort fra kloden.

En videre innvending er at CO₂ kanskje bare tar opp varme innenfor en begrenset bølgelengde. Eventuelt kan dette spekteret være i ferd med å bli mettet. En ytterligere innvending er at forandringene i klodens temperatur kanskje skyldes endringer i solens aktivitet.

I dag toner mange forskere ned anslagene om en global oppvarming på grunn av utslipp av CO₂. Selv om det er en viss enighet om at det kan foregå en viss klimaendring som kanskje blir noe forsterket av menneskeskapte utslipp av CO₂, er det også tendenser til en økende forståelse for at en moderat økning i temperaturen på 0,5-2° C ikke vil føre til noen global miljøkatastrofe.

Forslagsstillerne stiller seg således meget tvilende til behovet for å redusere de menneskeskapte CO₂-utslippene, og særlig til en oppfølging av Kyoto-avtalen med betydelige økonomiske kostnader og redusert levestandard for millioner av mennesker. Det ansees at det er liten risiko ved å utsette de kraftigste tiltak for å redusere CO₂-utslipp til en har bedre kunnskaper og det er også nødvendig å få utredet og vurdert en strategi med tilpasningstiltak for eventuelle endrede klimaforhold før drastiske virkemidler iverksettes. Det er fullt mulig at det både er bedre og mer økonomisk forsvarlig å tilpasse verden til endrede klimaforhold enn å søke å begrense utslippene med de økonomiske konsekvenser det medfører.

(Vedlegg: Kilder til ovenstående.)

Gasskraftverksdebatten

I den senere tid har man møtt argumenter om at man ikke kan bygge de planlagte gasskraftverkene på

Vestlandet da disse fører til altfor store utslipp av klimagassen CO₂ og at dette vil medføre en forurensning som vil skade det globale miljø.

For at det skal være lønnsomt å bygge gasskraftverk i Norge er Naturkraft eller en annen utbygger helt avhengig av å ha de samme rammevilkårene som konkurrenter i det nordiske og europeiske elektrisitetsmarkedet. Som kjent har Naturkraft fått krav om å redusere CO₂-utslippene med 90 pst. inntil et handelssystem for kvoter er på plass. Så vidt vites er det ikke rensekraft i andre land. Dette kravet innebærer at Naturkraft, dersom et slikt anlegg bygges, pålegges så høye særnorske kostnader at prosjektet ikke lar seg realisere på en økonomisk forsvarlig måte. Harmonisert virkemiddelbruk er en forutsetning for å få lønnsomhet i prosjektene, enten det er på nordisk eller på europeisk plan.

Det vises til at SFT begrunner kravet om 90 pst. reduksjon av CO₂-utslippene med at dette kan bli teknisk mulig dersom Statoil og Hydro med flere utvikler teknologi for dette i tråd med de planene som forelå i 1998. Videre arbeid med disse og nyere prosjekter for CO₂-fri kraft har imidlertid vist at CO₂-reduksjon først må gis en betydelig verdi i et marked - som for eks. trykkstøtte i et oljereservoar eller ved at utslipp av CO₂ pålegges en høy kostnad.

Dette er ikke tilfelle i dag. Konklusjonen på disse arbeidene er derfor at økonomien ved de ulike CO₂-frie konseptene er vesentlig svakere enn for konvensjonell moderne gasskraftteknologi slik Naturkraft planlegger å benytte og derfor ikke et alternativ til Naturkrafts planer. Dette skyldes høyere investeringskostnader, lavere virkningsgrad og høyere driftskostnader. Det er således ikke først og fremst et spørsmål om teknologi, men økonomi. Det er intet nytt teknologisk ved å bygge en rørledning fra et kraftverk ut i havet for så å benytte kraft til å pumpe CO₂ ned i reservoarer i havbunnen, men det er selvsagt ulønnsomt når kraftprodusenter i andre land slipper CO₂-en ut i luften direkte fra kraftverket. Den planlagte bygging av gasskraft i Norge og i Europa er basert på den best tilgjengelige teknologi.

Forslag

Forslagsstillerne mener det kun er en fornuftig løsning på problemene med å få utnyttet norsk gass til kraftproduksjon i Norge, nemlig å fjerne CO₂-utslipp fra forurensningsloven. Dette er selvsagt ikke til hinder for å gjennomføre begrensninger i CO₂-utslipp ved å pålegge avgift på slike utslipp eller ved å introdusere et system for omsettelige utslippskvoter, men forslagsstillerne mener altså at det ikke er grunnlag for slikt på det nåværende tidspunkt. Det mest fornuftige nå for å få fortgang i saken er således å endre forurensningsloven.

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Vedtak til lov

om endring i lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).

I

I lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) gjøres følgende endring:

§ 6 første ledd nr. 1 skal lyde:

- 1) tilførsel av fast stoff, væske eller gass (*unntatt CO₂*) til luft, vann eller i grunnen.

II

Denne lov trer i kraft straks.

7. mars 2000

Vedlegg

Kilder:

- Naturkraft
- Ronald G. Pinn, 1998
- Energy for Tomorrow's World, 1993
- William J. Broad, 1997
- Gerry Bearman, 1989
- David W. Pearce og Jeremy J. Warford, 1993
- Inge Lorange Backer, 1995
- John Houghton, 1994
- Dixy Lee Ray, 1993
- Øystein Noreng, Svein S. Andersen og Per Anker-Nilssen, (boken) «Klima for alle pengene».